

Boris Greiner

Petikat, Zagreb 2017.

sadržaj

- Danijel Žeželj: DIVLJI DETEKTIVI _ 7
- Hrvoje Đukez: DIZAJNER, OBITELJ I STABLO ZA GRETU _ 11
- Dalibor Martinis: EKSPERIMENTALNI FILMOVI (2013. -2016.) _ 14
- Marko Tadić: MAN STANDING IN A MUSEUM LOOKING AT SOMETHING _ 17
- Hrvoje Mitrov: SVETA GRETA _ 21
- Frane Rogić: ŽITNJAK, DANAS _ 24
- Goran Trbuljak: ONO ŠTO JE POKAZANO MANJE JE VAŽNO OD TOGA
ZAŠTO I KAKO JE SKRIVENO _ 27
- Igor Juran: TRINAESTICA _ 31
- Dalibor Martinis: KRIVOTVORINE, DEZINFORMACIJE & SMRZNUTE SLIKE _ 34
- Goran Škofić: EXHIBITION _ 38
- Tea Ivković: ARHIV PRAZNOG _ 42
- HT nagrada _ 45
- Momčilo Golub: INSTRUMENTI _ 60
- Bojan Gagić: OVDJE GDJE NAS VIŠE NEMA _ 64
- Marko Golub & Dejan Kršić: ART IS NOT A MIRROR, IT IS A HAMMER _ 67
- Toni Meštrović: PLAN EVAKUACIJE _ 71
- Tina Gverović & Siniša Ilić: KOLAŽI S AUTOPUTA _ 74
- Ivan Posavec: TRNJE, 1971. _ 77
- Tina Gverović & Marko Tadić: HORIZONT OČEKIVANJA _ 80
- Ivan Marušić Klif: FAZNI POMAK _ 84
- Antun Maračić: NA DUGE STAZE _ 87
- Tea Ivković, Matej Knežević, Ana Kovačević, Ana Sladetić: NAGRADA RADOSLAV PUTAR _ 91
- Alem Korkut: GRAVITACIJA _ 95
- Darko Bavoljak: POGLED _ 99
- Bad.Co & Marko Tadić: DISPOZITIVI GLEDANJA _ 102
- Nina Kurtela: 365 RUTINA _ 105
- Sandra Sterle: ZABORAVITI, SJETITI SE, ZNATI _ 108
- Sven Klobučar: STRAH I JA _ 111

VIZURA APERTA - VEZE _ 115

ORGAN VIDA - Festival fotografije _ 122

Tom Gotovac: ANTICIPATOR KRIZA - KAMO IDEMO NE PITAJTE _ 129

Bobo Jelčić: "SUOČAVAMO SE I EVOLUIRAMO" _ 133

Ana Opalić: BRSALJE _ 136

Andreja Kulunčić & Zrinka Užbinec: ANALIZA PLESNOG MATERIJALA PROJEKTA

ART-ACT-BOX: ATELIJERI ŽITNJAK _ 139

Alem Korkut: TIJELO _ 142

Vesna Pokas: U KVADRATU _ 145

Ana Kovačić: ZA LJUDE KOJI PROLAZE _ 148

Viktor Popović: BEZ NAZIVA (Arhiv ST3: Vojna bolnica) _ 151

Antonio Grgić: SJENE SPOMENIKA (MELENCOLIA II) _ 155

Niko Jakir: MAČ IZ KAMENA _ 158

Mirjana Vodopija: TRANZICIJA _ 162

Nadija Mustapić: 2 i 2 _ 164

Goran Trbuljak: UMJETNOST PRISVAJANJA / NA NEVIDENO _ 167

Neli Ružić: TREĆE VRIJEME _ 171

Ana Hušman: 6 SA 7 METARA _ 175

Siniša Labrović: SANCTA OSSA _ 178

Niko Mihaljević: NEED YOUR LOVE SO BAD _ 181

Galerija Jedinstvo, Zagreb, 6. - 8. 4. 2017.

Kao što je to već i običaj kod Meštrovićevih instalacija, tako nas i u legendi ovog rada dočekuje vrlo precizna, ali gotovo šifrirana informacija: 17.1 ch ambisonična 3D zvučna kompozicija u prostoru. Pojednostavljenim rječnikom govoreći, u pitanju je multikanalna trideset minutna zvučna kompozicija emitirana kroz osamnaest sinkronih kanala, odnosno osamnaest zvučnika. Ovo 'ambisonična' znači da nije u pitanju tek tzv. 'surround' - odnosno 2D, nego su ti zvučnici raspoređeni sferno, što će reći kružno, ali u raznim vertikalnim razinama s ciljem proizvodnje trodimenzionalne zvučne slike.

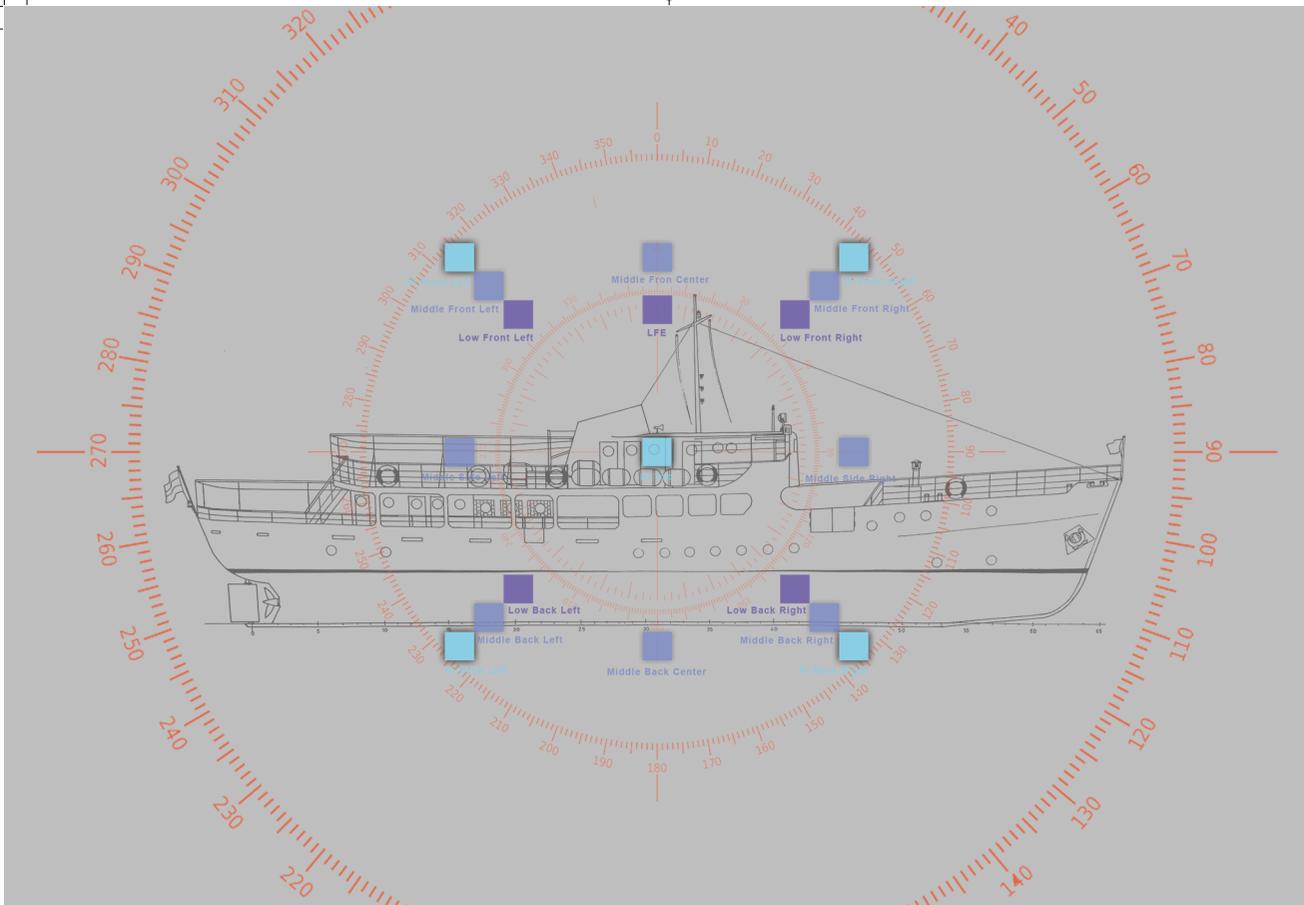
Dakako, po ulasku u gotovo zamračeni veliki prostor Jedinstva, ne vidimo ništa od te složene audio aparature, tek je po sredini smješten podest cca 7 x 7 metara, vrlo diskretno osvijetljen, s jastucima predviđenima da se na njih sjedne, pa čak i legne.

Udobno se smjestivši u tom audio kinu, zatvaramo oči i slušamo kompoziciju za orkestar od osamnaest zvučnika.

Poznavajući ranije Meštrovićeve radove, primjerice, "Perpetum mobile", gdje je u izgradnji intimističke skladbe umjesto glazbala koristio tehnološke mogućnosti instrumenta - tzv. *kontakt mikroфона* - pomagala kojim se služe u procesu proizvodnje za registraciju samo onih zvukova što ih prenose tvrdi materijali, staklo, drvo, kamen ili razni metali, nismo niti očekivali da ćemo sada svjedočiti nekakvoj harmonijskoj melodiji, pa čak niti ostvarenju što bi spadalo u okvir 'konretne glazbe' ili pak nečemu nastalom po principu aletorike, odnosno uključivanja slučaja u proces nastanka. Dapače, već nas uvodni taktovi, odnosno prvi zvuci "Plana evakuacije" uvjeravaju kako ovdje nema nikakvog slučaja, sve se izvodi svojim preciznim redosljedom, sve što čujemo, smjesta i razumijemo, svaki zvuk ima ime i prezime - nalazimo se na brodu, pratimo putovanje 'Tijata' na relaciji Vodice - Šepurine - Prvić - Zlarin - Šibenik.

Nismo se, međutim, zavalili u klupe na krmi da bismo zamišljali fotogeničnu panoramu Šibenika, niti stojimo u provi sa slikom arhipelaga kroz kojeg prolazimo u glavi. Ne, nego se nalazimo svuda, ili, preciznije, šćemo brodom od krme do prove, od gornje palube idemo na donju, spuštamo se u strojarnicu, stojimo u vrhu broda, no i dalje čujemo potmulu zvuk stroja, kao i žamor ovih iza nas.

Pa, za razliku od rada "Perpetum mobile", gdje je suvereno vladanje programom za sinhronizaciju u svijesti slušatelja oblikovalo putanju kojom se zvuk kreće, vizualno joj pridajući formu spirale, slijedom čega je slušatelj imao dojam da se nalazi u srcu školjke po čijim stijenkama prema njemu putuje zvuk, sada to putovanje nije više misaone ili meditativne prirode, nego svjedočimo izravnom prijenosu onog stvarnog. Dirigirajući svojim osamnaestočlanim nevidljivim orkestrom, Meštrović kao da nas uzima za ruku i vodi u šetnju klasičnim putničkim brodom, izgrađenim 1955., čiji motor ima jednu propelu i veliki dimnjak na sredini iznad strojarnice uslijed čega sve odzvanja zvukom mašine što se širi kroz sve otvore, broda brzine 13 čvorova, gaza 2,5 m, kapaciteta 300 putnika, broda što će ove godine otići u mirovinu.

Tim je informacijama iz popratna kataloga, pridodan i crtež poprečna presjeka Tijata, koji, međutim, služi kao podloga za shemu sfernog rasporeda zvučnika u galerijskom prostoru. Iz sheme proizlazi kako se brod nalazi u svojevrsnoj meti u čijoj su sredini, kao i u koncentričnim krugovima što se rasprostiru oko te sredine smješteni zvučnici. Identificirajući te krugove kao zvučne valove dobivamo vizualnu shemu pokrivenosti broda zvukom. Preciznu pozicioniranost članova Meštrovioćeva orkestra moguće je usporediti i s onim filharmonijskim, gdje se točno zna da je prva violina u sredini prvog reda lijevo, ostali gudači dolje desno, a timpani na vrhu. Pa kao što prosječan slušatelj ne ulazi u nijanse što su odredile upravo takav raspored, tako i mi sada ne znamo do koje je mjere koncentričan raspored zvučnika zaslužan za sveukupni doživljaj. I baš kao što se u klasičnim simfonijama prepuštamo zajedničkoj izvedbi cijelog orkestra, tako i do nas sada dolazi jedna zvučna slika što su je zvučnici zajednički proizveli. Pa kao što nam, slušajući Bachovu Misu u h - molu, u izvedbi orkestra "Saint Martin in the Field", sadržaj mise odvlači pozornost od vrste instrumenata što ga proizvode, tako nam i ovdje, potmula tutnjava Tijatovih timpana, u izvedbi strojarnice, što nam kroz dimnjak stižu na gornju palubu, posve potiskuje misao o zvučnicima kao njenim artificijelnim proizvođačima.

A zapravo još nismo niti krenuli, stojimo na obali i čekamo da se spusti most.

Iz iščekivanja nas naglo trgne paljenje brodskog motora, kao smo odjednom prebačeni usred četkica velikog *anlasera*, kao da jašemo na tim klipovima što hvataju ritam postupno prelazeći u pravilan galop, odnosno postojani *ler*. Nakon ukrcaja, diže se sidro, kolotur namotava lanac, krećemo.

Slijedi stavak za klipove, poluge, šištanje ventila, uz povremeno kлокotanje spremnika... Neki će slušatelj možda i otvoriti oči da vidi gdje je, jesmo li već prošli tvrđavu?... Zatim ih ponovo sklopiti i pridružiti se putnicima u zatvorenom prostoru, gdje se preko strojne orkestracije razabire žamor, odjekne i smijeh... Ali oprez kapetane!... Neka se brodica našla na Tijatovu putu, treba sirenom označiti prvenstvo prolaza... Stroju se pridružuje sječa valova na pramcu, brborenje brazde iza krme... Povratak u strojarnicu, ritam sekcija ne posustaje, no sve je više pojedinačnih improvizacija... I odjednom tišina, pristali smo.

Taj zvučni portret broda uspijeva ga posve personificirati. Dapače, kao da je u pitanju autoportret, Meštrović ga jest izmjestio, ukinuo mu materičnost, prebacio ga u drugi medij, ali sve ono što čujemo, proizveo je brod. On već šezdeset godina to isto svira i to isto sluša, izmijenjuje se publika - putnici, posade i kapetani, a on svira, potiho se možda i nadajući da će ga konačno netko i snimiti, da konačno izađe na LP ploči, da se konačno dozna tko je on zapravo.

I tko zna kakva će biti njegova sudbina, hoće li ga odšlepati u rezalište, pretvoriti u restoran ili možda ipak konzervirati i parkirati negdje sa strane, da kao podsjetnik prošlosti otplovi u budućnost.

Ukoliko mu se sreća osmjehne i dogodi se ovo potonje, Meštrović kao da shemom rasporeda zvučnika preko skice poprečna presjeka broda predlaže konkretno rješenje za njegov budući život. Raspoređeni u koncentričnim krugovima, zvučnici se i doimaju poput elemenata kakva prostorna plana u odnosu na brod. Format te skice, čijoj smo konkretnoj realizaciji upravo svjedočili, međutim, dobiva i sadržajnu ulogu: prostorni se plan ostvaruje i kao plan evakuacije. Ukoliko se umirovljenom Tijatu po ovom načelu raspoređi zvučnički instrumentarij, buduća će publika, ušavši na brod, također saznati tko je on zapravo.

Dignut će se most, kao da su se zatvorila vrata kazališta. Tehničar će ugasiti svjetlo i spustiti iglu na LP ploču, Tijat će kresnuti motore i odvesti ih na svoje putovanje. Pa i sam gotovo ne povjerovati svojim ušima: zvuk je posve isti, kao da uopće i nije otišao u mirovinu.

Uspio mu je plan evakuacije.

Boris Greiner: OSVOJENA PODRUČJA - volumen 5

nakladnik _ PETIKAT, umjetnička radionica, B. Hanžekovića 57, Zagreb

za nakladnika _ BORIS GREINER

tekst, dizajn _ BORIS GREINER

tisak _ VEMAKO tisak

naklada _ 350 primjeraka

© Boris Greiner, 2017.

ISBN 978-953-6946-30-3

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne
i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem